

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з
навчально-методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО
«31» серпня 2026 р.

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність:	С4 Психологія
Освітньо-професійна програма:	«Психологія»
Освітній рівень:	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	Українська
Семестр викладання	3, 4

м. Івано-Франківськ
2026

РОЗРОБНИК:

доктор психол. наук, професор,
професор кафедри психології

Олег МАТЕЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології

протокол № 1 від 28.08.2026
завідувач кафедри психології

Олена ХАЛІК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Олена ХАЛІК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол №1 від 31.08.2026 р.

e-mail	oleg.mateyuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра психології, 316 аудиторія
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Соціальна психологія»

Навчальна дисципліна «Соціальна психологія» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння психологічних закономірностей функціонування особистості в соціальному середовищі, міжособистісної взаємодії, групових процесів і міжгрупових відносин. Курс поєднує фундаментальні положення соціальної психології із сучасними дослідженнями соціального пізнання, соціального впливу, групової динаміки, соціальної ідентичності, міжгрупових відносин та поведінки людини в традиційному й цифровому інформаційному середовищі.

У межах дисципліни розглядаються предмет, структура та методологічні засади соціальної психології, сучасні методи соціально-психологічного дослідження, особливості формування соціального «Я», механізми соціального сприймання, каузальної атрибуції та соціального мислення. Значна увага приділяється формуванню й зміні соціальних установок, когнітивному дисонансу, самопереконаванню, психології переконання, добровільної поступливості, конформності, нормативному та інформаційному впливу, авторитету й підкоренню.

Окремий змістовий блок присвячено психології малих груп, груповим нормам, ролям, статусу, згуртованості, впливу присутності інших на діяльність, груповому прийняттю рішень, соціальній ідентичності та міжгруповому сприйняттю. Розглядаються психологічні механізми виникнення стереотипів, упереджень, дискримінації, дегуманізації, морального виключення та міжгрупової загрози, а також закономірності просоціальної поведінки, альтруїзму й поведінки свідка в ситуаціях допомоги та загрози.

Сучасний контекст дисципліни представлено через аналіз соціально-психологічних процесів у масовому та цифровому інформаційному середовищі: поширення чуток, недостовірної та навмисно оманливої інформації, соціальної поляризації, а також психологічних механізмів попередження та спростування дезінформації.

Дисципліна має виражену практичну спрямованість і сприяє розвитку здатності аналізувати соціально-психологічні явища, критично оцінювати результати досліджень, розпізнавати механізми соціального впливу та маніпуляції, пояснювати поведінку особистості й групи та застосовувати соціально-психологічні знання у професійній діяльності психолога.

Метою навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є формування у здобувачів вищої освіти системного наукового розуміння закономірностей функціонування особистості в соціальному середовищі, механізмів соціального пізнання, міжособистісної взаємодії, соціального впливу, групових і міжгрупових процесів, а також розвиток здатності застосовувати соціально-психологічні знання для аналізу, пояснення та

прогнозування поведінки особистості й груп у різних соціальних контекстах і професійній діяльності психолога.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування наукових знань про предмет, методологію, основні категорії та сучасні напрями соціальної психології;
- оволодіння методами соціально-психологічного дослідження, розвиток критичного мислення та дотримання принципів наукової етики;
- формування розуміння механізмів соціального пізнання, соціального «Я», соціальної перцепції, каузальної атрибуції та когнітивних упереджень;
- засвоєння закономірностей формування соціальних установок і механізмів соціального впливу, переконання, конформності, поступливості та підкорення;
- формування знань про групові процеси, групову динаміку, соціальну ідентичність, самокатегоризацію та міжгрупову взаємодію;
- розвиток здатності розпізнавати й аналізувати стереотипи, упередження, дискримінацію, дегуманізацію та міжгрупову ворожість;
- формування розуміння просоціальної поведінки та психологічних процесів у масовому й цифровому інформаційному середовищі.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- предмет, завдання, структуру, методологічні засади та сучасні напрями соціальної психології;
- основні методи соціально-психологічного дослідження, принципи його наукової обґрунтованості, етичності та відтворюваності;
- основні теорії та механізми соціального пізнання, соціального «Я», соціальної перцепції, каузальної атрибуції та когнітивних упереджень;
- сутність соціальних установок, когнітивного дисонансу, самопереконавання та основних механізмів соціального впливу;
- закономірності функціонування малих груп, групової динаміки, соціальної ідентичності, самокатегоризації та міжгрупової взаємодії;
- психологічні механізми стереотипів, упереджень, дискримінації, дегуманізації, морального виключення та міжгрупової загрози;
- закономірності просоціальної поведінки, альтруїзму та надання допомоги;
- основні соціально-психологічні процеси масового й цифрового інформаційного середовища, механізми поширення чуток, недостовірної та навмисно оманливої інформації, поляризації, а також способи попередження та спростування дезінформації.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- аналізувати соціально-психологічні явища на основі наукових понять, теорій і результатів сучасних досліджень;
- добирати й обґрунтовано застосовувати методи соціально-психологічного дослідження, критично оцінювати його результати та виявляти методологічні обмеження;

- аналізувати особливості соціального «Я», соціального сприймання, каузальної атрибуції та когнітивних упереджень;
- виявляти механізми формування й зміни соціальних установок, когнітивного дисонансу та соціального впливу;
- розпізнавати й аналізувати механізми переконання, поступливості, конформності, нормативного та інформаційного впливу, авторитету й підкорення;
- аналізувати структуру та динаміку малих груп, групові норми, ролі, статуси, згуртованість, процеси прийняття рішень і вплив соціального оточення на діяльність;
- аналізувати процеси формування соціальної ідентичності, самокатегоризації та міжгрупового сприймання;
- розпізнавати й аналізувати стереотипи, упередження, дискримінацію, дегуманізацію та інші прояви міжгрупової ворожості;
- аналізувати ситуації просоціальної поведінки, альтруїзму, надання допомоги та бездіяльності свідка;
- критично оцінювати інформацію в масовому й цифровому середовищі, розпізнавати недостовірну та навмисно оманливу інформацію, інформаційні маніпуляції й прояви поляризації;
- застосовувати соціально-психологічні знання для аналізу, пояснення та прогнозування поведінки особистості, груп і міжгрупових взаємодій у професійних ситуаціях;
- формувати науково обґрунтовані висновки та дотримуватися професійної етики під час застосування соціально-психологічних знань.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Психологія».

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	
ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.	
ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.	
СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології	
СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.	
СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів реального втручання)	
СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2					
Семестр	3			4		
Кількість кредитів ЄКТС	6					
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма		денна форма	заочна форма
	лекції	22 (в годинах)	4 (в годинах)	лекції	20 (в годинах)	4 (в годинах)
	семінари, практичні	20 (в годинах)	4 (в годинах)	семінари, практичні	22 (в годинах)	4 (в годинах)
Самостійна робота		48 (в годинах)	82 (в годинах)		48 (в годинах)	82 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	залік			екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни¹:

Пререквізити	Постреквізити
Вступ до спеціальності	Організаційна психологія
Основи психології	Реабілітаційна психологія
Психологія розвитку особистості	
Психологія вікових особливостей особистості	

¹ тільки для обов'язкових дисциплін

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль 1. Соціальна психологія особистості та соціального пізнання

Тема 1. Соціальна психологія як наука: предмет, структура, методологічні засади та сучасні напрями.

Соціальна психологія як галузь психологічної науки. Предмет, об'єкт, завдання та основні категорії соціальної психології. Взаємозв'язок соціальної психології із загальною психологією, соціологією, педагогікою, антропологією та іншими науками. Основні етапи становлення соціальної психології як самостійної галузі знань.

Структура соціальної психології: соціальна психологія особистості, спілкування, соціального пізнання, соціальних установок, соціального впливу, психології груп, соціальної ідентичності та міжгрупових відносин. Основні теоретичні підходи в соціальній психології. Сучасні напрями соціально-психологічних досліджень.

Особливості соціально-психологічного пояснення поведінки людини: взаємодія особистісних і ситуаційних чинників. Значення соціально-психологічних знань для професійної діяльності психолога.

Питання для самостійного вивчення. Сучасні тенденції розвитку соціальної психології та перспективні напрями соціально-психологічних досліджень [1, 3, 5, 10].

Тема 2. Методологія соціально-психологічного дослідження: експеримент, кореляційне дослідження, польові дослідження, етичні принципи та відтворюваність результатів.

Наукове дослідження в соціальній психології: проблема, гіпотеза, змінні, вибірка, процедура та інтерпретація результатів. Експеримент як метод встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Лабораторний і природний експеримент. Експериментальні та контрольні групи.

Кореляційне дослідження та особливості встановлення взаємозв'язків між змінними. Відмінність кореляційного зв'язку від причинно-наслідкового. Польові дослідження та особливості вивчення соціально-психологічних явищ у природних умовах. Спостереження, опитування та інші методи збору соціально-психологічних даних.

Етичні принципи проведення досліджень із залученням людей. Інформована згода, конфіденційність, добровільність участі та захист учасників дослідження. Проблема відтворюваності результатів у психологічній науці та значення реплікації для надійності наукових висновків.

Питання для самостійного вивчення. Як відрізнити науково обґрунтований соціально-психологічний висновок від поширеного життєвого пояснення поведінки? [5, 8, 11, 12].

Тема 3. Соціальне «Я»: Я-концепція, самосприймання, соціальне порівняння, самопрезентація та самоефективність.

Поняття соціального «Я» та Я-концепції. Структура Я-концепції: уявлення людини про себе, самооцінка та поведінкові прояви самоставлення. Формування уявлень про себе під впливом соціального оточення.

Самосприймання та його значення у поясненні власної поведінки. Соціальне порівняння як механізм оцінювання власних якостей і досягнень. Висхідне та низхідне соціальне порівняння, його психологічні наслідки.

Самопрезентація та керування враженням у міжособистісній взаємодії. Усвідомлені й неусвідомлені способи представлення себе іншим. Самоефективність як переконаність людини у власній здатності успішно діяти в певній ситуації. Взаємозв'язок соціального «Я», самооцінки, самоефективності та поведінки.

Питання для самостійного вивчення. Вплив соціальних мереж і цифрової самопрезентації на формування сучасної Я-концепції [1, 8, 9, 12].

Тема 4. Спілкування як соціально-психологічний процес: комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони.

Поняття про спілкування, його функції та значення для розвитку особистості. Основні види та форми спілкування. Структура спілкування: суб'єкти, зміст, мета, засоби, канали та результати взаємодії.

Комунікативна сторона спілкування як обмін інформацією. Вербальні та невербальні засоби комунікації. Комунікативні бар'єри та причини непорозуміння. Умови ефективної комунікації.

Інтерактивна сторона спілкування як організація спільної діяльності та взаємодії. Кооперація, конкуренція, взаємна координація дій. Перцептивна сторона спілкування як сприймання та розуміння партнера. Механізми соціальної перцепції у процесі міжособистісної взаємодії.

Питання для самостійного вивчення. Психологічні особливості ефективної комунікації в професійній діяльності психолога [2, 4, 6, 10].

Тема 5. Соціальна перцепція та каузальна атрибуція: механізми, помилки та викривлення соціального сприймання.

Поняття соціальної перцепції. Особливості сприймання людиною інших людей і соціальних ситуацій. Формування першого враження. Значення зовнішності, поведінки, соціального контексту та попереднього досвіду у сприйманні іншої людини.

Каузальна атрибуція як процес пояснення причин поведінки. Внутрішня та зовнішня атрибуція. Основні закономірності приписування причин поведінки. Фундаментальна помилка атрибуції, помилка діяча-спостерігача та ефект самозбереження.

Стереотипізація, ефект ореолу та інші викривлення соціального сприймання. Вплив очікувань і попередніх установок на інтерпретацію поведінки інших людей. Значення точності соціального сприймання для професійної діяльності психолога.

Питання для самостійного вивчення. Типові помилки соціального сприймання у повсякденному та професійному спілкуванні [3, 5, 8, 10].

Тема 6. Соціальне мислення та когнітивні упередження у сприйманні соціальної реальності.

Поняття соціального мислення. Когнітивні процеси у сприйманні, оцінюванні та поясненні соціальної інформації. Схеми, категоризація, евристики та їх значення у швидкому прийнятті соціальних рішень.

Когнітивні упередження як систематичні особливості обробки інформації. Упередження підтвердження, доступності, репрезентативності, якоря та інші типові викривлення соціального мислення. Вплив попереднього досвіду, очікувань і контексту на інтерпретацію соціальної інформації.

Взаємозв'язок соціального мислення, емоцій та поведінки. Критичне мислення як засіб зменшення впливу когнітивних упереджень. Значення усвідомлення когнітивних викривлень у професійній діяльності психолога.

Питання для самостійного вивчення. Когнітивні упередження у прийнятті рішень та оцінюванні інформації в умовах невизначеності [5, 9, 11, 12].

Змістовий модуль 2. Соціальні установки та соціальний вплив

Тема 7. Соціальні установки: структура, функції, формування та зв'язок із поведінкою.

Поняття соціальної установки. Структура установки: когнітивний, емоційний і поведінковий компоненти. Функції соціальних установок у регуляції поведінки та взаємодії людини із соціальним середовищем.

Формування соціальних установок під впливом особистого досвіду, соціального оточення, культури, групових норм і засобів масової інформації. Стійкість і змінюваність установок. Зв'язок між установками та реальною поведінкою. Умови, за яких установки краще прогнозують поведінку.

Зміна соціальних установок під впливом інформації, досвіду, соціального оточення та переконання. Значення соціальних установок для професійної діяльності психолога.

Питання для самостійного вивчення. Формування соціальних установок у цифровому інформаційному середовищі [1, 3, 8, 11].

Тема 8. Когнітивний дисонанс і механізми самопереконання.

Поняття когнітивного дисонансу. Суперечність між переконаннями, установками, рішеннями та поведінкою як джерело психологічної напруги. Основні способи зменшення когнітивного дисонансу.

Раціоналізація, зміна установки, зміна поведінки та вибіркове сприймання інформації як способи відновлення внутрішньої узгодженості. Значення виправдання власних рішень і вчинків у підтриманні позитивного образу «Я».

Самопереконавання та зміна власних установок. Взаємозв'язок когнітивного дисонансу, самооцінки та поведінки. Практичне значення теорії когнітивного дисонансу для розуміння повсякденних і професійних рішень.

Питання для самостійного вивчення. Когнітивний дисонанс у ситуаціях морального вибору та професійних рішень [3, 8, 9, 12].

Тема 9. Психологія переконання: джерело, повідомлення, канал, аудиторія та контекст соціального впливу.

Переконання як форма соціального впливу. Основні компоненти процесу переконання: джерело інформації, повідомлення, канал передачі, аудиторія та соціальний контекст. Довіра до джерела та його авторитетність.

Особливості змісту й структури переконувального повідомлення. Емоційні та раціональні аргументи. Одностороння і двостороння аргументація. Особливості сприймання повідомлень різними аудиторіями.

Фактори ефективності переконання. Центральний і периферійний шляхи обробки інформації. Значення уваги, мотивації, попередніх установок та емоційного стану. Етичні межі психологічного впливу та переконання.

Питання для самостійного вивчення. Психологія переконання в рекламі, політичній комунікації та соціальних мережах [5, 8, 11, 12].

Тема 10. Добровільна поступливість: психологічні механізми, техніки та етичні межі.

Поняття добровільної поступливості як зміни поведінки під впливом прохання або соціального тиску без прямого примусу. Психологічні механізми поступливості. Взаємність, послідовність, соціальне підтвердження та інші чинники соціального впливу.

Основні техніки формування поступливості: «нога у дверях», «двері в обличчя», принцип взаємності та інші способи впливу. Умови ефективності технік і фактори, що визначають готовність людини погоджуватися на прохання.

Відмінність переконання, поступливості та примусу. Маніпулятивний соціальний вплив. Етичні межі використання психологічних технік впливу в професійній діяльності психолога.

Питання для самостійного вивчення. Як розпізнавати маніпулятивні техніки соціального впливу у повсякденному житті та цифровому середовищі? [8, 9, 11, 12].

Тема 11. Конформність, нормативний та інформаційний вплив, авторитет і підкорення.

Поняття конформності та її значення у соціальній поведінці. Вплив більшості на судження та поведінку особистості. Нормативний вплив як прагнення відповідати соціальним очікуванням і бути прийнятим групою. Інформаційний вплив як орієнтація на думку інших в умовах невизначеності.

Фактори конформності: однастайність групи, розмір більшості, значущість групи, публічність відповіді, невизначеність ситуації та індивідуальні особливості. Вплив авторитету та соціального статусу.

Підкорення авторитету. Психологічні механізми виконання вимог авторитетної особи. Межі конформності та підкорення. Особиста відповідальність, автономія суджень і психологічні умови опору небажаному соціальному впливу.

Питання для самостійного вивчення. Конформність і підкорення в організаційному, освітньому та професійному середовищі [3, 5, 8, 10].

Змістовий модуль 3. Групові процеси та соціальна ідентичність

Тема 12. Мала група як соціально-психологічна система: структура, норми, ролі, статус і згуртованість.

Поняття малої групи та її основні ознаки. Формальні й неформальні групи. Структура малої групи. Групові норми та їх значення у регуляції поведінки. Формування і функціонування групових правил та очікувань.

Соціальні ролі та статуси членів групи. Лідерство, неформальний вплив і розподіл функцій. Групова згуртованість як характеристика єдності та привабливості групи. Чинники формування та підтримання згуртованості.

Групова динаміка та етапи розвитку малої групи. Взаємодія між особистими потребами членів групи та груповими цілями. Значення знань про групові процеси для діяльності психолога.

Питання для самостійного вивчення. Психологічні чинники ефективності малої групи та професійної команди [1, 4, 6, 10].

Тема 13. Вплив присутності інших на діяльність: соціальна фасилітація та соціальне гальмування, соціальне ледарство й дифузія відповідальності.

Вплив присутності інших людей на індивідуальну діяльність. Соціальна фасилітація та соціальне гальмування. Особливості виконання простих, добре засвоєних і складних або нових завдань у присутності інших. Значення збудження, оцінювання та уваги.

Соціальне ледарство як зниження індивідуальних зусиль під час виконання спільної діяльності. Чинники, що сприяють або перешкоджають соціальному ледарству. Особиста відповідальність і значущість індивідуального внеску.

Дифузія відповідальності та її значення у груповій поведінці. Залежність готовності до дії від кількості присутніх людей і ситуаційної невизначеності. Практичне значення цих явищ для організації групової роботи.

Питання для самостійного вивчення. Як організувати групову діяльність так, щоб зменшити соціальне ледарство та дифузії відповідальності? [8, 9, 10, 12].

Тема 14. Деіндивідуалізація, анонімність і поведінка в групі: класичні та сучасні підходи.

Поняття деіндивідуалізації. Зміна самосвідомості та контролю поведінки в умовах групової належності. Анонімність, зниження самоспостереження та послаблення індивідуальної відповідальності.

Фактори деіндивідуалізації: чисельність групи, анонімність, фізичне та психологічне дистанціювання, групові норми, емоційне збудження. Співвідношення індивідуальної поведінки та групових норм.

Класичні та сучасні підходи до пояснення деіндивідуалізації. Особливості поведінки в анонімних цифрових спільнотах. Конструктивні й деструктивні прояви групової анонімності.

Питання для самостійного вивчення. Анонімність і зміна поведінки людини в соціальних мережах та інтернет-спільнотах [5, 8, 10, 11].

Тема 15. Групове прийняття рішень: групова поляризація, групове мислення, упередження на користь спільної інформації та вплив меншості.

Особливості прийняття рішень у групі. Переваги та ризики колективного обговорення. Групова поляризація як посилення початкових тенденцій членів групи після обговорення.

Групове мислення як порушення критичного оцінювання альтернатив у групі, орієнтованій на згоду. Передумови та психологічні наслідки групового мислення. Упередження на користь спільної інформації та обмеження обговорення інформації, відомої лише окремим членам групи.

Вплив меншості на групові рішення. Послідовність, аргументованість і незалежність меншості як умови її впливу. Способи підвищення якості групових рішень: критичне обговорення, розгляд альтернатив, розподіл ролей і залучення незалежних позицій.

Питання для самостійного вивчення. Типові помилки групового прийняття рішень в організаціях та способи їх попередження [8, 10, 11, 12].

Тема 16. Соціальна ідентичність: самокатегоризація, групова належність і формування «Ми».

Поняття соціальної ідентичності та її співвідношення з особистісною ідентичністю. Соціальні категорії та групова належність. Самокатегоризація як процес віднесення себе до певної соціальної категорії.

Формування почуття «Ми». Значення групової належності для самооцінки, поведінки та міжособистісних відносин. Взаємодія особистої та соціальної ідентичності.

Множинність соціальних ідентичностей. Ситуаційна актуалізація окремих аспектів ідентичності. Значення соціальної ідентичності у професійних, освітніх, культурних та інших соціальних групах.

Питання для самостійного вивчення. Значення соціальної ідентичності у формуванні професійної ідентичності майбутнього психолога [3, 5, 10, 11].

Тема 17. Міжгрупове сприймання: прихильність до власної групи, сприймання чужої групи як однорідної та міжгрупове порівняння.

Особливості сприймання власної та інших соціальних груп. Поділ соціального світу на «своїх» і «чужих». Прихильність до власної групи та її психологічні механізми.

Сприймання чужої групи як однорідної: сутність явища та його вплив на оцінювання представників інших груп. Міжгрупове порівняння та його значення у формуванні групової самооцінки.

Вплив соціальної категоризації та групової ідентичності на сприймання представників інших груп. Умови зменшення міжгрупової упередженості та розвитку більш точного соціального сприймання.

Питання для самостійного вивчення. Міжгрупове сприймання в умовах соціальної нерівності, міграції та суспільних змін [3, 8, 10, 12].

Змістовий модуль 4. Міжгрупові та сучасні соціально-психологічні процеси

Тема 18. Стереотипи, упередження та дискримінація: когнітивні, емоційні й поведінкові механізми.

Поняття стереотипу, упередження та дискримінації. Відмінності між когнітивним, емоційним і поведінковим компонентами міжгрупового ставлення. Формування та функціонування соціальних стереотипів.

Механізми виникнення упереджень: соціальна категоризація, міжгрупове порівняння, конкуренція, соціальні норми та культурні уявлення. Явні й неявні форми упередженості. Стійкість стереотипів і механізми їх зміни.

Дискримінація як поведінковий прояв негативних міжгрупових установок. Інституційні та міжособистісні прояви дискримінації. Психологічні умови зменшення упередженості та розвитку толерантної міжгрупової взаємодії.

Питання для самостійного вивчення. Психологічні механізми подолання стереотипів і упереджень у професійній діяльності психолога [5, 8, 10, 11].

Тема 19. Дегуманізація, моральне виключення та міжгрупова загроза як чинники ескалації соціальної ворожості.

Поняття дегуманізації та її психологічні механізми. Позбавлення представників іншої групи людських якостей у соціальному сприйманні. Форми дегуманізації та їхній вплив на міжгрупові відносини.

Моральне виключення як сприймання певних осіб або груп як таких, що перебувають поза межами моральних норм і правил взаємодії. Міжгрупова загроза та її види. Реалістична й символічна загроза, їхній вплив на ставлення до інших груп.

Взаємозв'язок загрози, дегуманізації, упередження та соціальної ворожості. Психологічні чинники ескалації та деескалації міжгрупових конфліктів. Значення цих процесів для розуміння суспільних криз і масових форм ворожості.

Питання для самостійного вивчення. Психологічні механізми дегуманізації та міжгрупової ворожості в умовах соціальної нестабільності [8, 10, 11, 12].

Тема 20. Просоціальна поведінка, альтруїзм і поведінка свідка в ситуаціях допомоги та загрози.

Поняття просоціальної поведінки та альтруїзму. Мотиви та форми допомагаючої поведінки. Значення емпатії, моральних норм, соціальної відповідальності та взаємності у наданні допомоги.

Ситуаційні та особистісні чинники просоціальної поведінки. Вплив настрою, соціальних норм, оцінювання ситуації та взаємодії з іншими людьми. Поведінка свідка в ситуаціях допомоги.

Дифузія відповідальності, множинне невідання та оцінювання ситуації як чинники бездіяльності свідка. Чинники, що підвищують готовність людини втручатися та допомагати. Просоціальна поведінка в умовах надзвичайних ситуацій і соціальної загрози.

Питання для самостійного вивчення. Психологічні чинники взаємодопомоги та колективної підтримки в кризових ситуаціях [1, 8, 9, 12].

Тема 21. Соціальна психологія масового та цифрового інформаційного середовища: чутки, недостовірна та навмисно оманлива інформація, поляризація, попередження дезінформації та її спростування.

Масове та цифрове інформаційне середовище як простір соціальної взаємодії та формування громадської думки. Психологічні механізми поширення інформації в соціальних мережах та інших цифрових середовищах.

Чутки як форма неофіційного поширення соціально значущої інформації. Умови виникнення, трансформації та поширення чуток. Недостовірна інформація та навмисно оманлива інформація: психологічні особливості сприймання, поширення та впливу.

Соціальна поляризація та посилення крайніх позицій у групах і цифрових спільнотах. Значення алгоритмічно сформованого інформаційного середовища, соціального підтвердження та групової ідентичності. Психологічні механізми попередження дезінформації та її спростування. Критичне оцінювання джерел, повідомлень та інформаційного контексту.

Питання для самостійного вивчення. Психологічні механізми протидії дезінформації та формування стійкості до інформаційних маніпуляцій у цифровому середовищі [5, 8, 11, 12].

Перелік тем лекційного матеріалу Зміст практичних занять

Практичне заняття 1. Соціальна психологія: людина в ситуації та соціальному контексті (2 год.).

1. Проаналізувати повсякденну соціальну ситуацію, у якій поведінка людини істотно змінилася залежно від присутності інших людей або соціального контексту.
2. Пояснити цю ситуацію через співвідношення особистісних, ситуаційних і соціальних чинників.
3. Знайти й опрацювати одне емпіричне дослідження, присвячене впливу ситуації на соціальну поведінку, та коротко представити його дизайн і основні результати.
4. Скласти таблицю «Індивід → ситуація → соціальний контекст → поведінка → наслідки» на основі обраного кейсу.
5. Порівняти індивідуально-психологічне та соціально-психологічне пояснення однієї поведінкової ситуації.
6. Написати коротку аналітичну рефлексію: «Що в поведінці людини ми схильні пояснювати її особистістю, хоча значну роль може відігравати ситуація?»

Практичне заняття 2. Соціальне пізнання: як ми конструємо соціальну реальність (2 год.).

1. Виявити у власному повсякденному досвіді три приклади соціальної категоризації.
2. Проаналізувати конкретний випадок використання евристичного судження під час оцінювання іншої людини.
3. Знайти реальне експериментальне дослідження соціального пізнання та скласти його коротку схему: гіпотеза → учасники → процедура → результат → висновок.
4. Проаналізувати рекламне або інформаційне повідомлення з позиції його впливу на соціальне сприйняття.
5. Визначити, як попередні знання, очікування та досвід можуть змінювати інтерпретацію однакової соціальної інформації.
6. Підготувати короткий письмовий аналіз на тему: «Чи сприймаємо ми соціальну реальність такою, якою вона є?»

Практичне заняття 3. Соціальна перцепція: перше враження, атрибуція та помилки сприйняття (2 год.).

1. Проаналізувати реальну ситуацію формування першого враження та визначити чинники, які на нього вплинули.
2. Описати приклад ефекту ореолу та пояснити його психологічний механізм.

3. Проаналізувати ситуацію, у якій перше враження виявилось помилковим, і визначити можливі причини помилки.
4. Провести міні-спостереження: порівняти, як люди описують поведінку іншої особи залежно від того, яку інформацію про неї вони отримали заздалегідь.
5. Знайти емпіричне дослідження соціальної перцепції та критично проаналізувати його методику.
6. Скласти пам'ятку для психолога «Як зменшити ризик помилок першого враження у професійній взаємодії».

Практичне заняття 4. Соціальні норми та вплив ситуації: чому люди роблять те, чого не планували (2 год.).

1. Навести три приклади формальних і неформальних соціальних норм.
2. Проаналізувати ситуацію, у якій людина дотримується норми всупереч власному бажанню.
3. Порівняти нормативний та інформаційний соціальний вплив на конкретному кейсі.
4. Проаналізувати класичний експеримент з конформності та визначити, які його висновки можна застосувати до сучасного соціального середовища.
5. Провести аналіз одного прикладу соціального впливу в соціальних мережах або онлайн-спільноті.
6. Розробити короткий сценарій експериментального завдання, за допомогою якого можна дослідити вплив соціальної норми на поведінку.

Практичне заняття 5. Атрибуція: «чому людина так зробила?» (2 год.).

1. Взяти одну реальну поведінкову ситуацію та запропонувати диспозиційне і ситуаційне пояснення.
2. Знайти приклад фундаментальної помилки атрибуції у повсякденному житті або медійному просторі.
3. Проаналізувати, як змінюється оцінка поведінки людини залежно від того, якою інформацією про ситуацію володіє спостерігач.
4. Знайти емпіричне дослідження атрибутивних процесів і визначити його основні методологічні особливості.
5. Скласти таблицю: «Поведінка → можливе диспозиційне пояснення → можливе ситуаційне пояснення → додаткова інформація, необхідна для висновку».
6. Написати коротку аналітичну роботу «Чому психологові небезпечно робити швидкі висновки про причини поведінки клієнта?»

Практичне заняття 6. Я-концепція, самопрезентація та соціальна ідентичність (2 год.).

1. Скласти карту власних соціальних ідентичностей та визначити, які з них найбільш значущі у різних ситуаціях.
2. Проаналізувати два приклади самопрезентації однієї людини перед різними аудиторіями.
3. Порівняти поняття особистої та соціальної ідентичності.
4. Проаналізувати сторінку публічної особи або типового користувача соціальної мережі з погляду стратегій самопрезентації.
5. Знайти сучасне емпіричне дослідження соціальної ідентичності та визначити, які змінні досліджувалися.
6. Написати рефлексивне есе «Чи існує «справжнє Я» поза соціальними ролями та ідентичностями?»

Практичне заняття 7. Установки: чому ми думаємо, відчуваємо і діємо певним чином (2 год.).

1. Навести приклади когнітивного, емоційного та поведінкового компонентів соціальної установки.
2. Проаналізувати ситуацію, у якій установка людини не відповідає її реальній поведінці.
3. Знайти реальне дослідження когнітивного дисонансу та представити його результати.
4. Проаналізувати один випадок зміни соціальної установки під впливом досвіду.
5. Визначити можливі механізми зменшення когнітивного дисонансу у запропонованому кейсі.
6. Розробити короткий психологічний кейс, у якому виникає суперечність «переконання – поведінка», і запропонувати кілька можливих способів її пояснення.

Практичне заняття 8. Переконання та соціальний вплив: як змінюються погляди людини (2 год.).

1. Обрати рекламне, політичне, освітнє або соціальне повідомлення та проаналізувати його переконувальний потенціал.
2. Визначити у повідомленні джерело → зміст → канал → аудиторію → очікуваний ефект.
3. Порівняти раціональні та емоційні способи переконування на двох реальних прикладах.
4. Знайти емпіричне дослідження переконувальної комунікації та визначити основні чинники її ефективності.
5. Проаналізувати приклад повідомлення, яке могло спричинити опір переконуванню, та пояснити чому.

6. Створити два варіанти одного соціального повідомлення: раціонально орієнтований та емоційно орієнтований, а потім обґрунтувати відмінності між ними.

Практичне заняття 9. «Ми» і «вони»: соціальна категоризація та групова належність (2 год.).

1. Виявити у сучасному соціальному середовищі приклад поділу на «свою» та «чужу» групи.
2. Проаналізувати, як виникає перевага «своїх» груп над «чужими».
3. Знайти емпіричне дослідження соціальної категоризації або мінімальних груп та проаналізувати його.
4. Порівняти групову належність і соціальну ідентичність.
5. Проаналізувати конкретний медійний матеріал, у якому використовується протиставлення «ми – вони».
6. Розробити рекомендації психологові щодо зменшення негативних наслідків надмірної міжгрупової категоризації.

Практичне заняття 10. Стереотипи, упередження та дискримінація (2 год.).

1. Вибрати один поширений соціальний стереотип та проаналізувати його походження і зміст.
2. Розмежувати на конкретному прикладі стереотип, упередження та дискримінацію.
3. Знайти сучасне емпіричне дослідження явних і неявних упереджень та здійснити його критичний аналіз.
4. Проаналізувати реальний медіаматеріал на предмет стереотипного представлення певної соціальної групи.
5. Визначити можливі психологічні та соціальні наслідки стереотипізації.
6. Розробити короткий план психологічного втручання, спрямованого на зменшення упередженості, із зазначенням його теоретичного механізму.

Практичне заняття 11. Міжгрупова загроза, дегуманізація та моральне виключення (2 год.).

1. Знайти реальний приклад міжгрупової загрози та визначити, якою вона є: реальною, символічною чи іншого типу.
2. Проаналізувати медійний або історичний матеріал на предмет дегуманізації.
3. Виявити ознаки морального виключення у конкретній соціальній ситуації.
4. Знайти сучасне емпіричне дослідження дегуманізації або міжгрупової загрози та представити його результати.

5. Порівняти поняття упередження → міжгрупова загроза → дегуманізація → моральне виключення.

6. Розробити психологічно обґрунтовані заходи, спрямовані на зменшення міжгрупової ворожості.

Практичне заняття 12. Група як психологічна система (2 год.).

1. Обрати реальну групу та визначити її мету, склад, межі, структуру та основні норми.

2. Проаналізувати, які механізми забезпечують згуртованість цієї групи.

3. Визначити формальні та неформальні підгрупи.

4. Провести аналіз однієї онлайн-спільноти як соціально-психологічної групи.

5. Знайти емпіричне дослідження групової згуртованості та представити його основні результати.

6. Створити соціально-психологічний профіль групи за визначеними критеріями.

Практичне заняття 13. Статус, ролі, норми та лідерство в групі (2 год.).

1. Побудувати схему формальних і неформальних ролей у конкретній групі.

2. Проаналізувати ситуацію рольового конфлікту.

3. Визначити механізми формування соціального статусу людини в групі.

4. Порівняти формальне керівництво та неформальне лідерство на конкретному прикладі.

5. Знайти сучасне емпіричне дослідження групового лідерства та критично його проаналізувати.

6. Розробити рекомендації для психолога щодо роботи з рольовими та статусними суперечностями в групі.

Практичне заняття 14. Групове прийняття рішень (2 год.).

1. Проаналізувати конкретний приклад групового рішення, яке виявилось невдалим.

2. Визначити роль більшості, меншості та лідера у процесі прийняття рішення.

3. Проаналізувати ризик виникнення групового рішення у запропонованому кейсі.

4. Знайти емпіричне дослідження групового прийняття рішень та визначити його основні висновки.

5. Порівняти індивідуальне та групове прийняття рішення за визначеними критеріями.

6. Розробити алгоритм психологічного супроводу групового прийняття складного рішення, спрямований на зменшення групових помилок.

Практичне заняття 15. Групова поляризація та колективні помилки (2 год.).

1. Знайти реальний приклад групової поляризації.
2. Проаналізувати, як інформаційний та нормативний вплив сприяв посиленню групової позиції.
3. Дослідити приклад поляризації в онлайн-спільноті або соціальній мережі.
4. Знайти емпіричне дослідження групової поляризації та проаналізувати його методологію.
5. Порівняти групову поляризацію та групове прийняття рішення.
6. Запропонувати психологічні способи організації групового обговорення, які можуть зменшувати ризик поляризації.

Практичне заняття 16. Міжособистісна атракція та близькі стосунки (2 год.).

1. Проаналізувати реальний приклад виникнення міжособистісної симпатії через призму подібності, близькості та взаємності.
2. Знайти емпіричне дослідження міжособистісної атракції та представити його результати.
3. Проаналізувати роль соціальних очікувань у формуванні близьких стосунків.
4. Порівняти чинники виникнення дружніх і романтичних стосунків.
5. Проаналізувати, як цифрове середовище змінює процес формування міжособистісної атракції.
6. Написати аналітичне есе «Чи достатньо подібності для виникнення міжособистісної симпатії?»

Практичне заняття 17. Просоціальна поведінка: чому люди допомагають іншим (2 год.).

1. Проаналізувати реальний випадок просоціальної поведінки.
2. Визначити роль соціальних норм у виникненні допомоги.
3. Проаналізувати класичний або сучасний експеримент, присвячений ефекту свідка.
4. Порівняти особистісні та ситуаційні чинники просоціальної поведінки.
5. Проаналізувати приклад, коли присутність інших людей зменшила ймовірність надання допомоги.
6. Розробити коротку програму психологічного впливу, спрямовану на підвищення готовності до просоціальної поведінки.

Практичне заняття 18. Агресія: соціально-психологічні механізми (2 год.).

1. Проаналізувати конкретний епізод агресивної поведінки за схемою: ситуація → інтерпретація → емоційна реакція → дія → наслідки.
2. Визначити в обраному випадку ситуаційні та соціальні чинники агресії.
3. Знайти емпіричне дослідження соціально-психологічних чинників агресії та проаналізувати його.
4. Проаналізувати роль соціального навчання у формуванні агресивної поведінки.
5. Порівняти два різні теоретичні пояснення агресії на одному кейсі.
6. Розробити рекомендації психологові щодо профілактики агресивної поведінки в конкретному соціальному середовищі.

Практичне заняття 19. Соціальні детермінанти насильства та можливості його попередження (2 год.).

1. Проаналізувати один вид насильницької поведінки через індивідуальні, міжособистісні та соціальні чинники.
2. Визначити роль соціальних норм у підтриманні або стримуванні насильницької поведінки.
3. Проаналізувати реальний кейс насильства та визначити чинники ризику і захисні чинники.
4. Знайти сучасне емпіричне дослідження профілактики насильства та оцінити його результати.
5. Порівняти індивідуально-психологічні та соціально-психологічні стратегії профілактики.
6. Розробити коротку програму соціально-психологічної профілактики одного виду насильства для конкретної цільової групи.

Практичне заняття 20. Соціальна психологія інформаційного середовища: дезінформація та соціальна поведінка (2 год.).

1. Обрати реальне інформаційне повідомлення та визначити його джерело, зміст, цільову аудиторію та потенційний психологічний ефект.
2. Проаналізувати роль емоційності, повторення та соціального підтвердження у поширенні повідомлення.
3. Знайти емпіричне дослідження психологічних механізмів сприйняття або поширення дезінформації.
4. Порівняти механізми поширення дезінформації в традиційних та цифрових медіа.
5. Проаналізувати конкретний випадок, коли групова ідентичність вплинула на сприйняття суперечливої інформації.
6. Розробити психологічно обґрунтований алгоритм протидії дезінформації для студентської або професійної аудиторії.

Практичне заняття 21. Поляризація та соціальні конфлікти: коли «ми» стає сильнішим за «нас» (2 год.).

1. Обрати реальний приклад соціальної поляризації та визначити групи, що протистоять одна одній.
2. Проаналізувати в цьому кейсі взаємодію соціальної ідентичності, категоризації, міжгрупової загрози та упередження.
3. Знайти сучасне емпіричне дослідження соціальної поляризації та критично оцінити його методологію.
4. Визначити, які механізми можуть сприяти зменшенню міжгрупової ворожості.
5. Розробити сценарій психологічно обґрунтованого міжгрупового діалогу.
6. Підготувати підсумкову аналітичну роботу «Від «ми – вони» до «ми»: соціально-психологічні механізми зменшення поляризації».

Самостійна робота студентів передбачає виконання від одного до декількох завдань із запропонованого переліку відповідно до індивідуального завдання викладача.

Зміст самостійної роботи здобувачів

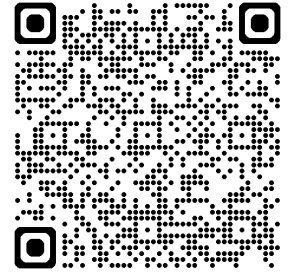
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання			
	денна		заочна	
	3 сем	4 сем	3 сем	4 сем
Самостійна робота, год, у т.ч.:	48	48	82	82
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	11	5	5
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	11	12	5	5
Підготовка до поточного контролю	4	4	3	3
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	17	17	69	69

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з «Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

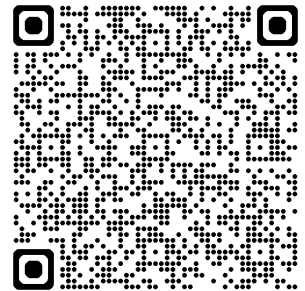
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#)

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу» здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

«Положення про академічну доброчесність» закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету,

викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

«Положення про академічну доброчесність» визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#). «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів» містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [ПОСИЛАННЯМ](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Соціальна психологія» студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ з/п	Перелік онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1	Платформа Prometheus Курс «Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченні». https://courses.prometheus.org.ua/course/s/course-v1:Prometheus+IH101+2021_T3/about	Тема 4. Спілкування як соціально-психологічний процес: комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони. Тема 9. Психологія переконання: джерело, повідомлення, канал, аудиторія та контекст соціального впливу.
2	Платформа Coursera Course «The Arts and Science of Relationships: Understanding Human Needs» (сертифікат безкоштовно за умови написання мотиваційного листа) https://www.coursera.org/learn/human-needs#modules	Тема 4. Спілкування як соціально-психологічний процес: комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони. Тема 5. Соціальна перцепція та каузальна атрибуція: механізми, помилки та викривлення соціального сприймання.
3	Платформа Coursera Course «Social Psychology» (сертифікат безкоштовно за умови написання мотиваційного листа) https://www.coursera.org/learn/social-psychology?collectionId=&productId=qLwmkiOZEeadsBKew8xmjQ&productType=course&showMiniModal=true&source=search	Тема 4. Спілкування як соціально-психологічний процес: комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони. Тема 6. Соціальне мислення та когнітивні упередження у сприйманні соціальної реальності.

		Тема 15. Групове прийняття рішень: групова поляризація, групове мислення, упередження на користь спільної інформації та вплив меншості.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі психології.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	диспут, бесіда-діалог, проблемно-пошуковий метод	усний контроль, поточний контроль
ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	комп'ютерні і мультимедійні методи, бесіда, дискусії	поточний контроль, письмовий контроль, самооцінювання
ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника	мозковий штурм, бесіда-діалог, дискусія, кейс-метод	усний контроль, самооцінювання, оцінювання в міні-групах

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	Аудиторна робота на семінарах	35	35	60
	Самостійна робота	25		
	ВСЬОГО	60		
Підсумкові контрольні заходи	Залік, екзамен	40	25	40
Всього:	–	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – «2»; «3»; «4»; «5». У разі відсутності студента на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів), без права перескладання. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі екзамену проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. За результатами підсумкового контролю (екзамен) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали екзамен і повинні йти на перескладання.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F

Студенти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. М., Єрмакова Н. О. Соціальна психологія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2023. 296 с.
2. Волошина В. В., Ставицька С. О. Соціальна психологія : хрестоматія. Київ : Каравела, 2023. 330 с.
3. Москаленко В. Соціальна психологія. 2-ге видання. Київ: Центр учбової літератури. 2024. 688 с.
4. Поліщук В. М. Соціальна психологія : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2021. 217 с.
5. Соціальна психологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Сербова, О. Л. Туриніна, О. В. Москаленко, С. О. Хілько, В. О. Чумаков ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 595 с. url: <https://ela.kpi.ua/items/c047fef0-8cdb-46fa-aa4c-c7b4e6a41250>
6. Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу) : навч. посіб. Дніпро : Середняк Т. К., 2021. 150 с.

7. Темрук О. В. Соціальна психологія : практикум : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2023. 280 с.
8. Aronson E., Wilson T. D., Sommers S. R., Page-Gould E., Lewis N. Jr. *Social Psychology*. 11th ed. Pearson, 2022.
9. Baumeister R. F., Bushman B. J. *Social Psychology and Human Nature*. 5th ed. Boston : Cengage, 2021.
10. Hogg M. A., Vaughan G. M. *Social Psychology*. 9th ed. Harlow : Pearson Education, 2022. 840 p.
11. Kassin S., Fein S., Markus H. R. *Social Psychology*. 12th ed. SAGE Publications, 2024. 736 p.
12. Myers D., Twenge J. *Social Psychology*. 14th edition. Publisher: McGraw Hill. 2021. 672 p.

Додаткова література:

13. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 392 с.
14. Косьянова О. Ю., Матаєва А. В. Психологічні аспекти міжособистісного сприйняття: аналіз диспозиційних характеристик та маніпулятивних тенденцій. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2025. № 2. С. 21–29. DOI: 10.32999/ksu2312-3206/2025-2-3.
15. Кочубейник О. М. Інфодемія: соціально-психологічні вектори зниження інформаційного перевантаження. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2022. № 2. С. 94–100. DOI: 10.32999/ksu2312-3206/2022-2-13.
16. Лебон Г. Психологія натовпу. Перекл. з француз. І. Андрущенко. Київ: Арій. 2025. 272 с.
17. Слюсаревський М. М., Н. В. Хазратова. Психологія груп: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2022. 164 с.
18. Яковлева С. Д. Соціально-психологічний клімат групи та його вплив на суб'єктивне благополуччя студентської молоді. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2022. № 1. С. 73–79. DOI: 10.32999/ksu2312-3206/2022-1-10.
19. Ecker U. K. H., Lewandowsky S., Cook J. et al. The psychological drivers of misinformation belief and its resistance to correction. *Nature Reviews Psychology*. 2022. Vol. 1. P. 13–29. DOI: 10.1038/s44159-021-00006-y.
20. Paluck E. L., Porat R., Clark C. S., Green D. P. Prejudice reduction: Progress and challenges. *Annual Review of Psychology*. 2021. Vol. 72. P. 533–560. DOI: 10.1146/annurev-psych-071620-030619.

Електронні інформаційні ресурси

21. Монастирська Л. В. Технології мовного впливу на націю. URL : http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/5_2022/part_1/49.pdf
22. Татенко В. О. Соціальна психологія націєтворення: суб'єктно-вчинковий підхід : монографія. 2-е вид. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. URL: <https://bit.ly/35Dt50b>
23. Чуніхіна С. Л. Здобутки і перспективи розвитку соціальної та політичної психології в Україні: досвід інституту соціальної та політичної психології НАПН України. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/247/298>
24. <https://scholar.google.com.ua/>
25. <http://www.nbuv.gov.ua/>
26. <https://global.oup.com/academic/content/series/o/oxford-library-of-psychology-olop/?cc=ua&lang=en&>;
27. <https://www.coursera.org/>
28. <https://bio.lib.cam.ac.uk/psychology-library>
29. АІС «Я-психолог»